Turkish Studies Social Sciences

Volume 14 Issue 3, 2019, p. 427-446

DOI: 10.29228/TurkishStudies.22897

ISSN: 2667-5617

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info / Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* 14.03.2019

✓ *Accepted/Kabul:* 10.06.2019

✍ *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (01.05.2019)-Referee 2 (11.04.2019)

This article was checked by turnitin.

SİYASALLAŞAN ÇEVRE HAREKETLERİ VE ALTERNATİF MEDYA: YEŞİL GAZETE ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

*Ebru DAVULCU**

ÖZET

Kentleşme ve endüstrileşme ile birlikte çevresel değerlerin, sürdürülebilir enerji kaynaklarının korunmasının zorlaşması nedeni ile ortaya çıkan çevre hareketleri; boyutu küresel ısınmaya varan kirliliğe, ormanların yok edilmesine, tüm canlıların hayatının tehdit eden olumsuz çevresel etmenlere dikkat çekmek, kamuyu oluşturmak ve sorunlar için çözüm geliştirmek amacındadır. Bu amaçlara ulaşmak için partiler bazında örgütlenme, çevrecilerin geliştirdiği yöntemlerden biridir. Batıda 1970'lere, Türkiye'de 1988 yılına rastlayan çevreci partileşme, gönüllü kuruluşların çalışmalarının yetersizliğinden dolayı, bir baskı mekanizması görmek niyetiyle ortaya çıkmıştır. Türkiye'de Yeşiller partisi adı ile kurulan bu oluşum, inişli çıkışlı bir seyir izlemiştir. Son olarak 2012 yılında Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi olarak çevre hareketlerine ve bu hareketlerin yanı sıra yeni toplumsal hareketler perspektifinde kadın, LGBTİ, gençlik, çocuk, engelli, hayvan hakları savunucularının da mücadelelerine sahip çıkmayı amaç edinmiştir.

Tüm toplumsal hareketlerde olduğu gibi, çevresel hareketlerin de duyuruma ihtiyacı vardır. Doğası gereği toplumsal hareketlerin sistem karşısında olması, ana akım medya tarafından temsilde sorun oluşturmaktadır. Bu sebeple gerek organizasyon yapısı, amaçları, gerekse içeriği bakımından ana akım medyadan farklılaşan ve işlevi karşıt kamular oluşturmak olan alternatif medyadan faydalanılır.

Bu çalışmada, *Yeşil Gazete* üzerinden, siyasallaşan çevre hareketlerinin alternatif medya ile olan ilişkisi değerlendirilecektir. Bunun için öncelikle siyasallaşan çevre hareketleri, alternatif medya ilişkisi literatür taraması yapılarak irdelenmiştir. Daha sonra *Yeşil*

* Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, Genel Gazetecilik Anabilim Dalı, E-posta: eakbaba@erciyes.edu.tr

Gazete'nin organizasyon yapısı, amaçları, yayın politikası ile ilgili gazetenin Nükleer haberler editörü Pınar Demircan ile gerçekleştirilen yapılandırılmış görüşmeden elde edilen bilgiler aktarılmıştır. Son olarak ise, içerik çözümlemesi yapılarak, *Yeşil Gazete*'de çevre sorunlarına ve siyasallaşan çevre hareketlerine ne kadar yer verildiği tespit edilmiştir. Ayrıca ana akım medya-*Yeşil Gazete* karşılaştırılması da yapılarak alternatif medyanın farkları ortaya konmak istenmiştir. Sonuç olarak, siyasallaşan çevre hareketlerinin *Yeşil Gazete* üzerinden kitlesine ulaştırılması bakımından önemi ortaya konmuştur.

Bununla birlikte *Yeşil Gazete*'nin, çevre hareketleri ile ilgili yaptığı haberlerin yanı sıra siyasi bakımdan yalnızca iki partiye ve bu partilerin belediye başkan adaylarına odaklanması, bu nedenle de alternatif medyanın en önemli özelliği demokratik ve siyasi açıdan bağımsız olma özelliğini yitirmesi dolayısıyla alternatif olma niteliğini kaybettiği kanısına varıldığı da çalışmada ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Siyasallaşan çevre hareketleri, Alternatif medya, Yeşiller Partisi, *Yeşil Gazete*

POLITICAL ENVIRONMENT MOVEMENTS AND ALTERNATIVE MEDIA: AN EVALUATION ON YEŞİL GAZETTE

ABSTRACT

Environmental movements resulting from the difficulty of preserving environmental values and sustainable energy sources with urbanization and industrialization; It aims to draw attention to the pollution that reaches to global warming, the destruction of forests, the negative environmental factors that threaten the life of all living things, to create public opinion and to develop solutions for problems. In order to achieve these goals, organization on the basis of parties is one of the methods developed by environmentalists. In the West the 1970s, which coincided with the environmentalists in Turkey in 1988 on a party, due to the lack of work of voluntary organizations, has emerged with the intention of seeing a pressure mechanism. This formation was established with the name of the Yeşiller Party in Turkey has followed a bumpy course. Finally, in 2012, as the Yeşiller ve Sol Gelecek Party, it aimed to protect the environmental movements as well as the rights of women, LGBTI, youth, children, disabled and animal rights defenders in the perspective of new social movements.

As with all social movements, environmental movements need announcement. The fact that social movements are against the system by nature creates problems in the representation of the mainstream media. For this reason, alternative media, which differ from the mainstream media in terms of both organizational structure, objectives and content, are used to create opposing public functions.

In this study, the relationship between politicized environmental movements and alternative media will be evaluated through the *Yeşil Gazette*. For this reason, first of all, the relationship between the political movements and the alternative media has been examined by

literature review. Afterwards, the information obtained from the structured interview held with the newspaper's Nuclear News Editor Pınar Demircan about the organizational structure, objectives and publication policy of the *Yeşil Gazete* was presented. Finally, content analysis was conducted to determine the extent to which environmental problems and politicized environmental movements were included in the *Yeşil Gazete*. In addition, the mainstream media-*Yeşil Gazete* comparison was made to reveal the differences of alternative media. As a result, the importance of the politicized environmental movements in terms of reaching the masses through the *Yeşil Gazete* was revealed.

However, it was concluded that the newspaper's publications only focused on a few parties and their candidates for mayor candidates, thus losing their political independence and therefore an alternative nature.

STRUCTURED ABSTRACT

Environmental movements evaluated within the framework of new social movements have become important due to the difficulty in protecting environmental values as a result of urbanization and industrialization. It is clear that the movements manifest themselves in parallel with the scientific developments experienced by modernization and the increasing environmental pollution as a result of industrialization. However, the period in which environmental movements are socially considered as part of a team is the 1968 period. While activism comes alive with this period, the environment also gains a place among the prominent themes. In fact, from the beginning of the 1970s, a party-based organization also manifests itself. UK is a pioneer in organizing environmentalist movements at the level of parties.

In the Western countries after the UK, the emergence of environmentalist movements as a political party has occurred in the 1980s. Turkey is caught in the same movement in this period. In Turkey where the first environmentalist movements started with the protest of local environmental problems by the public, *Yeşiller Party* was established in 1988. For the solution of environmental problems after the 1950s in Turkey, the party, which shows that the efforts of the voluntary organizations are insufficient as a reason for its establishment, has displayed a dissenting attitude. However, it did not succeed and he followed a spotty progress.

The progress of the success of environmental movements has affected the organization as a political party. Another factor that affects the success of movements is how and how many of these movements are represented in the media in order to create public opinion. Because social movements are inherently against to the system, it is difficult to be supported by mainstream media. This is due to the fact that the media groups, both public and commercial publishing, are politically and economically dependent on power. For this reason, alternative media are needed outside the mainstream media for social movements. The alternative media is opposed to the mainstream media, it is radical, it does not have a hierarchical structure, it does not seek profit. With

these features, it is an important information / announcement tool for social movements.

Yeşil Gazette, in Turkey, is an alternative channel where national and international news about environmental movements are published. Not only environmentalist movements; In parallel with the *Yeşiller* and *Sol Gelecek Party's* regulation, but also carries the issues of social justice, violence and rejection of male dominant language, disability, youth and children's rights and animal rights. However, it places more space on issues centered on nature. In this study, it is emphasized that, as an example of alternative media, how the *Yeşil Gazette* handles the environmental movements and the environmental issues that are related to these movements. In addition, an interview with Pınar Demircan, the *Yeşil Gazette's* Nuclear News Editor, was organized and information was gathered about the organization of *Yeşil Gazette* and the news items in the gazette. Thus, it was questioned whether *Yeşil Gazette* could be shown as a representation of alternative media.

In the meeting held with Pınar Demircan, she has made the definition of a learning organization that protects collective decision-making mechanism from the day it was first established on the organizational structure of *Yeşil Gazette*. She announced that in the gazette, the news was followed by the subject editors and there was a network of volunteers, with the exception of the two who follow the news. Demircan, who stated that censorship is not included in gazette, mentioned that not reporting contrary to broadcasting policies is considered an ethical rule. The publication policy of the gazette prioritizes ecological conscience, social justice, environment justice, direct democracy, and participation. Furthermore it refuses violence and rejection of male dominant language but it is based on taking nature to the center, defending free life and diversity, accepting itself as part of a network of local and global conscience. Demircan stated that they accepted *Yeşil Gazette* as an alternative media. She stated that they published every subject with a value of news after thorough research, especially focusing on environmental movements.

In this study, the structured interview of Pınar Demircan, Nuclear News Editor, are important in terms of defining their gazette. The organizational structure and publication policy of *Yeşil Gazette*, as stated by Demircan, reveals the acceptability of it as an alternative media. However, in the study, the content analysis carried out on the news published in the *Yeşil Gazette* is also valuable for providing information about whether the gazette can be considered as an alternative media.

In the content analysis carried out on the news published in the gazette in January 2019, the use of visual arguments, who made the news, interpretations on the environmental news, the most concerned subjects on the gazette, the place of the politicized environmental movements among the news, the news published in the *Yeşil Gazette* and the relationship between news published in mainstream media are evaluated.

In the examination, 61% of the news in the gazette were on ecology. In addition, 14 percent of the political news is included. News on LGBTI, women, society and labor, economy and civil society

accompany political news. The flow of this issue is comply with the party program in the *Yeşiller Party* regulation. However, it is noteworthy that *Yeşil Gazette* reports about two parties of Turkey, CHP and HDP, which are not in power. What is noteworthy is that *Yeşil Gazette*, which is an alternative media, is; giving on to telling the presidential candidates that these parties aspire to local power, is not reports about these two parties because of the fact that they find less representation in the mainstream media. This situation casts a shadow on the gazette's right and struggle-oriented alternative.

Another result of the study is related to the use of visual arguments in all of the ecology news in *Yeşil Gazette*. In addition to the intelligibility of the news thanks to visual arguments, it also increased the impact on the gazette's mass.

In this study, how much the representation of politicized environmental movements in *Yeşil Gazette* is also determined. In *Gazette*, in the world and Turkey, the *Yeşiller Party* and its activities are no news subject areas related to politicization of the environmental movement in January 2019. The total number of news about the *Yeşiller* since January 11, 2010 is 319. The latest news is dated August 11, 2018. The rate of news reported under the title of nature struggle in the gazette is 37 percent. In these news, energy and thermal power plant installation, mining damaging nature, transportation line projects disrupting the natural areas, animal deaths, more specifically the *Sungurlu Dam* project, social struggles about the oil spill in Izmir were discussed. The rate of news about the nature struggle is the highest among other news in the gazette.

In *Yeşil Gazette*, the news on the environment are prepared 67 percent by the news center, 26 percent by the editors and 7 percent by the guest authors. In the meeting held with Pınar Demircan, it can be stated that only two of the employees working in the gazette are paid, the others are voluntary, the decisions are taken collectively and the news made due to the fact that the gazette does not pursue economic profit is centered on society and environment. In addition, columns have been published in the gazette. 50 percent of the column writings belong to the guest authors.

In this study, a comparison of the mainstream media with the *Yeşil Gazette* was made. *Hürriyet*, *Sabah* and *Cumhuriyet* gazettes were selected from the mainstream media. In January 2019, *Cumhuriyet* gazette made the most news on environment from these four gazettes. Environmental news made in parallel with the *YeşilGazatte*. Protection of agricultural lands, ecological erosion, environmental pollution, plastic bag law, political power criticism, and the practices stated that the legal legislation is perforated; international defense of the Northern Forests, greenhouse gas emissions, global warming are the topics discussed in the news. However, the news about the environmental projects of the presidential candidates of the CHP due to the upcoming local elections were also included in the gazette. The fact that the number of news is higher than that of *Yeşil Gazette*, the presence of a professional institutional structure of *Cumhuriyet* gazette has an effect. This structure affects the speed, progress and number of the news flow. *Yeşil Gazette* is the second with 34 percent followed by the *Cumhuriyet*.

In the investigation, the news rate of *Sabah* gazette was found to be 17.4 percent. The news in *Sabah* is mostly a dimension that promotes and supports the environmental policies of political power. Reduction of the use of plastic bags, environmental cleaning by Afad, zero waste project implemented by the Külliye, hemp production and *Ziraat Bank*'s support to farmers are the topics of the news in *Sabah* gazette.

Hürriyet, on the other hand, is the gazette with the lowest rate of 10.7 percent. In this gazette, 43 percent of the news were devoted to animal rights. In addition, the emphasis was placed on reducing bag use and air and other environmental pollution.

Yeşil Gazete provides up-to-date information to audiences whom are sensitive to environmental movements. In addition, the number of dealing with environmental problems in Turkey is inadequate. It is important that *Yeşil Gazete* continues to support its support in order to increase participation, to announce environmental activities, to draw more attention to problems and to create public opinion.

Keywords: Political environment movements, Alternative media, Yeşiller Party, *Yeşil Gazatte*

Giriş

Sanayileşme ile birlikte daha görünür hale gelen çevresel problemlere koşut bir biçimde ortaya çıkan çevresel hareketler, 1850'li yılların ortalarından itibaren örgütlenmeye başlamışlardır. İlk örgütlenme biçimleri, her ne kadar romantik korumacılık şeklinde belirse de, bu dönemde çevre ile ilgili önemli adımlar atılmış, ekoloji bilimi kurulmuştur. Bununla beraber toplumsal bir akım olarak, çevre hareketlerinin değerlendirildiği ilk dönem, 1968'dir. Farklı kimlik ve çoğulculuk temelli yeni toplumsal hareketlerin ortaya çıktığı bu dönemde, çevre hareketleri de politik bir yön kazanmıştır. Bunun sonucunda da 1970'li yıllarda batıda siyasi olarak örgütlenmeye başlamışlardır.

Türkiye'de çevreci hareketlerin karşı bir iktidar oluşturmak adına örgütlendiği yıllar 1980'lerdir. 1988'de kurulan Türkiye Yeşiller Partisi, gönüllü kuruluşların çabalarının yetersizliği üzerine, çevreyi ve ekolojiyi bozan sorunların çözümü için karşıt bir iktidar oluşturmayı amaçlamıştır. Her ne kadar inişli çıkışlı bir ömrü olsa da parti, çevresel mücadelenin aktivist örgütlenmesinde önemlidir. En son 2012 yılında Yeşiller ve Sol Partisi adı altında yeniden kurulan parti, yeni çevre hareketleri perspektifinde başta çevre olmak üzere çoğulculuğu, çeşitliği zenginlik sayarak; emek, inanç ve etnik farklılıklar, kadın, LGBTİ, gençlik, çocuk, engelli, hayvan hakları savunucularının mücadelelerine sahip çıkmayı şiar edinir.

Toplumsal hareketlerin hepsinde olduğu gibi, siyasallaşan çevre hareketlerinin amacına ulaşması için kitlesine ulaşmasının önemi büyüktür. Zaman ve uzam boyutundan uzaklaşarak bunu sağlamada en önemli görev medyaya düşmektedir. Ana akım medya, doğası gereği sistem karşısında olan toplumsal hareketlerin duyurumundan ve desteklenmesinden uzaktır. Bu sebeple alternatif medyaya ihtiyaç duyulur.

Alternatif medya, gerek organizasyon yapısı, finansmanı, gerekse içeriği bakımından ana akımdan farklıdır. Kar amacı gütmeyen alternatif medya, kolektif karar alma biçimlerinin uygulandığı, hiyerarşik yapı arz etmeyen, daha çok gönüllülerin desteği ile haber yapma sürecinin işlediği kurumlardır. İçerik olarak da toplumda dezavantajlı olarak addedilen, azınlıkların görüş, düşünce,

söylem ve eylemlerini temsil eder. Bu sebeple, toplumsal hareketleri gerçekleştirenlerce vazgeçilmez bir mecradır.

Çevre hareketleri de kamuoyu oluşturabilmek için medyaya ihtiyaç duyar. *Yeşil Gazete*, Türkiye Yeşilleri ile bağlantılı biçimde yayın hayatına 2008 yılında başlamıştır. Örneklemeli betimsel bir araştırma niteliği taşıyan bu çalışmada, *Yeşil Gazete*'nin gerek organizasyon yapısı, yayınlanma amacı; gerekse içeriği incelemeye tabi tutularak, gazetenin alternatif bir medya olarak Türkiye'de bir örnek teşkil edip etmediği sorgulanmıştır. Bu bağlamda, siyasallaşan çevre hareketlerinin gazetede ne kadar yer aldığı da ortaya konmaya çalışılmıştır. Gazetenin organizasyon yapısı, amaçları, yayın politikası konusunda yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak *Yeşil Gazete* nükleer haberler editörü Pınar Demircan ile görüşülerek bilgi alınmıştır. İçeriği ile ilgili ise, çevre sorunlarını duyurmak ve çözüme ulaştırmak bakımından siyasallaşmış çevre hareketleri üzerinde durularak, bu hareketlere *Yeşil Gazete*'de ne kadar yer ayrıldığına tespiti için, Ocak 2019'da yayınlanan haberler üzerinden içerik çözümlemesi gerçekleştirilmiştir. Haberlere niceliksel, kategorik bir çözümleme yapılmış, elde edilen niceliksel veriler değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Ayrıca, ana akım medya ve alternatif medya arasındaki içeriksel farklılıkları ortaya koymak ve alternatif medyanın önemini aktarmak adına, *Hürriyet*, *Sabah* ve *Cumhuriyet* gazeteleri ile *Yeşil Gazete* karşılaştırması da yapılmıştır.

1.Yeni Toplumsal Hareketler Perspektifinde Çevre Hareketleri

Demokratik toplumlarda, kamusal işlerin toplumun rızasına dayandırılarak yapılması beklentisinden doğan toplumsal hareketler, toplumla ilişkili bir konuda kurumsallaşmış yapıyı yok etmek ya da değiştirmek amacıyla meydana gelirler. Toplumsal hareketler, tarihsel seyri bakımından incelendiklerinde iki farklı dönemde incelenmektedirler: Sınıf mücadelesi çerçevesinde ele alınan eski toplumsal hareketler ve çoğulculuğu, farklı kimliklerin kendi hak arama savaşımını benimseyen yeni toplumsal hareketler.

Eski toplumsal hareketler, 1800'lü yılların sonlarından 1960'lara kadar devam eder. Bu hareketler, gelir dağılımı, ekonomik büyüme, askeri ve toplumsal güvenlik konularında grup olarak hareket eden, resmi olarak örgütlenmiş birliklerin hareketleridir (Offe, 1999, 67). Mayıs 1968'in miladı kabul edildiği yeni toplumsal hareketler ise (Morin, 1998, 113), katılımcı, işçi sınıfı hareketlerinden uzak, ideolojinin birleştirici ve bütünleştirici bir unsur olarak algılandığı, kimlik temelli, çoğulculuğu esas alan yapısı; bireysel ve kolektif kimlik arasındaki ilişkinin bulanıklaşması ve eylemin her ikisinin bir karışımı olarak değerlendirilmesi; daha çok bireyin kişisel hayatına ilişkin hususlara eğilmesi, özerk, ademi merkeziyetçi doğası itibarıyla (Johnston, Larana vd., 1994, 6-8). Yeni toplumsal hareketler, sınıfsal çıkar ilişkileri taşımamaktadır. Hareketleri gerçekleştirenler grup gibi de davranmazlar. Barış, insan haklarının korunması ve de çevre gibi belli konular etrafında bir araya gelmiş topluluklardır (Offe, 1999, 67).

Çevre hareketlerinin yeni toplumsal hareketler perspektifinde değerlendirilmesinde, yeni toplumsal hareketlerin kaliteli yaşam meselesi üzerine odaklanmasının payı büyüktür. Çevre hareketleri, kentleşme ve endüstrileşme gibi nedenlerden dolayı çevre değerlerinin korunmasının zorlaşmasından kaynaklı ortaya çıkmıştır. Modernleşmenin ekonomik boyutunu yansıtan kapitalizm ve kapitalizmin maddi getirileri azınlık bir kesimi mutlu ederken, boyutu küresel ısınmaya varan, içerisinde yer altı ve yerüstü sularının, havanın, toprağın da deformasyonunun bulunduğu çevre kirliliği, ormanların yok edilmesi, nükleer tehditler tüm canlıların hayatını olumsuz etkilemektedir. Bu olumsuz etki, çevre hareketlerini tetiklemektedir.

Günümüzde de devam eden sanayileşmenin etkisiyle çevre her tür kirlilikle karşı karşıya iken, çevreci hareketlerin görünür olduğu dönemin sanayi devrimine koşut olduğu belirtilebilir (Kılıç, Tok, 2013, 233). Doğal varlıkların korunması ile ilgili ilk hareketlerin örgütlenmesi 1854 yılına doğru olmuştur. Societe Imperiale Zoologique D'acclimatation (Ulusal Doğayı Koruma Enstitüsü) kurulan ilk doğa korumacı birliktir. Bu birliği 1865'te İngiltere'de yeşilin ve orta mallarının korunması için bir

derneğin hayata geçirilmesi (Simonnet, 1990, 99) ve Amerika’da Sierra Club, Audubon Society’nin (Kuş bilimcilerin kurduğu bir birliktir.) örgütlenmesi izlemiştir (Keleş, 1997, 241). Keleş, bu dönemde doğa korumacı akımların romantik korumacılık şeklinde olduğunu, avcılık, balıkçılık, ulusal parkçılık şeklinde geliştiğini ifade etmiştir (1997, 241).

1800’lü yılların sonunda bir biyolog olan Ernst Haeckle’nin çalışmaları da çevre hareketleri için önemlidir. Haeckle 1876 yılında Ekoloji bilimini kurmuştur. Ekoloji bilimi, doğal dengenin ve onun uzantısı olan doğal varlıkların korunması gereğini de insanlığın gündemine getirmiştir (Ceritli, 2001, 214). Artık insan yaşamını ekonomik ve toplumsal olarak tehdit eden çevresel problemlere bilimsel bir gözle bakılabilmektedir. Canlıların birbirleri ve çevreleri ile olan ilişkileri incelenirken, canlıların yaşaması ve nesillerini devam ettirebilmeleri bakımından uygun ortamların oluşturulması, korunması için incelemeler yapılabilmektedir.

Bununla beraber çevre hareketleri, çevrecilik ve ekoloji aynı şey de değildir. Çevre hareketleri, baskın yapısal ve kurumsal mantığa karşı çıkarak, insani eylem ve onun doğal ortamı arasındaki ilişkinin yıkıcı biçimlerini düzeltmeyi amaçlayan kolektif bir davranış biçimidir. Ekoloji ise, sosyolojik yaklaşım çerçevesinde, insanoğlunu daha geniş kapsamlı bir sistemin bileşeni olarak gören, dinamik, evrimci bir bakış açısı ile sistemin dengesini sağlamayı dileyen inançlar, kurumlar, projeler dizisidir (Castells, 2013, 221). Bu bakımdan ekolojinin çevre hareketlerinin dinamizminden uzak olduğunu belirtmek gerekmektedir. Ancak ekolojinin kavramsal olarak bir dönem çevre hareketlerine adını verdiği de bildirilmelidir.

Çevre hareketlerinin bir toplumsal akım olarak değerlendirildiği ilk dönem, 1968 dönemidir. Yeni toplumsal hareketlerin tamamı için bir dönüm noktası kabul edilen 1968, radikal hareketlerin vücut bulmaya başlamasıyla ünlüdür. Bu dönemde sınıf mücadelesi önem yitirirken kültürel ve toplumsal değerler aktivizmde daha fazla ön plana çıkmıştır. Fiziksel beden, cinsel kimlik, etnik kimlik, fiziksel ve toplumsal çevre bu dönemde ön plana çıkan yeni temalardır. Çoğulculuğun, farklı kimliklerin daha görünür hale geldiği ve sorunsallaştırıldığı bu dönemde, toplumsal hareketler de boyut değiştirmiştir.

Öz, 1970’lerden sonra çevre hareketlerinin yeni çevreci gruplar tarafından gerçekleştirildiğini ve yeni çevrecilerin kendilerini eskilerden ayırmak için “Ekoloji hareketi” adını kullandıklarını belirtmiştir. Ekoloji hareketi çevre hareketine göre, daha geniş bir anlam yüklenmiştir. Politik yönlüdür, klasik çevreciliğe göre daha köktenci ve daha bütüncül bir harekettir (Öz, 1989, 28). Ekolojik hareketler, bilimsel ve teknolojik gelişmelerle birlikte çevreye yapılan zararın daha iyi ölçülmesi ve kitlesel duyurumu ile birlikte giderek artmıştır.

Bu dönemle birlikte, 1970’ler ve özellikle de 1980’li yıllarda, çevreci hareketler talep ve beklentilerini dile getirmek ve karşılamak için siyasi olarak da örgütlenmişlerdir. Batıda, 1973 yılında İngiltere’de başlayan parti bazındaki bu örgütlenme, 1980’li yıllarda Almanya, Fransa, İspanya’da da görülmüştür. Türkiye’de de 1980’li yıllar çevreci hareketlerin siyasi bir parti etrafında bütünleştiği yıllardır. Siyasi olarak örgütlenen bu hareketlerin temel hedefi, farkındalık yaratmanın yanı sıra, karşı bir iktidar oluşturarak gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasını sağlamaktır.

1980’li yıllar çevrecilerin kolektif bir kimlik etrafında bütünleştiği yıllardır. Bu dönemde ve seyreden 1990 ve 2000’li yıllarda siyasi partilerin yanı sıra birçok sivil toplum kuruluşu da çevrecilik alanında kendisini göstermiştir. WWF, TEMA, Çekül Dünyada ya da Türkiye’de yaptığı faaliyetlerle bu konuda örnek olarak kabul edilebilir.

Çevreci hareketler günümüzde de yerel ya da küresel çaplı sorunlara yine yerel ya da küresel bazda örgütlenerek tepki göstermektedir. Bu tepkinin boyutu, yürüyüşler, gösteriler, boykotlar, oturma eylemleri yapma, imza kampanyaları düzenleme, referandum gerçekleştirme gibi farklı biçimlerde değişiklik göstermektedir. Özellikle medya, çevre hareketlerine davette ya da bu hareketlerin

duyurumunda önemli bir yere sahiptir. Yerel ya da küresel çapta yaşanan bir çevre problemi hakkında ulusal ya da uluslararası kamuoyunu harekete geçirmede, ana akım ve alternatif medya oldukça kullanılmaktadır.

2. Dünyada ve Türkiye’de Çevre Hareketlerinin Siyasallaşması Süreci

Çevre sorunları toplumlar için, güvenlik ve özgürlük kadar önemlidir. Modern toplumlarda hak arama girişiminin önemli bir göstergesi olan çevre hareketleri, çevrenin sömürülmesini insanın sömürülmesine bağlamışlardır (Commoner, 1973, 62). Bir düşünce kulübü olan Roma Kulübü’nün 1972 yılında “Büyümenin Sınırları” raporunu yayınlaması ve yine 1972’de Birleşmiş Milletlerin düzenlediği Stockholm Konferansı’nda çevre sorunlarının, çevre, siyaset ve ekonomi ilişkisi bağlamında değerlendirilmesi, bu sömürüyü dünya gündemine taşımıştır (Öztürk, 2017, 447).

1970’li yıllar, çevreci hareketlerin daha fazla politikleştiği yıllardır. Amaçları çevrenin sömürüsünü önlemek olan bu hareketlerin başarısı, duyurumun yanında gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasından geçmektedir. Çevreciler, 1970’lerde ve özellikle 1980’lerde gerek seslerini daha fazla duyurabilmek ve kamuoyu oluşturabilmek, gerekse karşı bir iktidar oluşturarak çevresel siyasi düzenlemelerin yapılmasını sağlamak adına, partiler bazında örgütlenmeye başlamışlardır.

Batıda Almanya, İtalya, İngiltere ve Fransa’da sosyalist yönelimli partilerin kalkındırması ile Yeşil Partiler kurulmuş ve yeşil reformcular, çevreci sosyalistler ortaya çıkmıştır. Böylece çevreci hareketler, yaygınlık ve etkinliklerini Batıda artırma fırsatı yakalamışlardır (Erdoğan, Ejder, 1997, 156). Partileşmenin çevresel hareketler için önemi ile ilgili Porritt, insanların ve gezegenin sömürülmesi yolu ile iktidar makamlarında bulunanlardan makamlarının alınması gerektiğini; bunun yolunun da partileşme olduğunu ifade etmiştir. Ona göre, sonsuz kaynakları olmayan bir gezegen içinde kendi yaşamının seyrini belirleyebilme olanağını elde etmenin yolu budur (Porritt, 1989, 23). Ancak, insanların içinde yaşamlarını sürdürdükleri doğal ve kentsel toplumsal çevrenin ve bu çevre ile olan ilişkilerin değiştirilmesi gerektiği fikrinden doğan yeşil partiler, siyasi alanda pek başarılı olamamışlardır. Yeşil partilerin siyasi başarısına dair kayda değer belki de tek gelişme, 1983 yılında Alman Yeşiller Partisi’nin yüzde 5,6 oy alarak federal meclise girmesidir (Özer, 2001, 180).

Türkiye’de çevre hareketlerinin siyasallaşması, çevreciliğin kavram olarak gelişmesinden yaklaşık 10 yıl sonrasına rastlar. Türkiye’de çevrecilik kavramının gelişmesinde de dünyada olduğu gibi “Büyümenin Sınırları” raporunun ve Stockholm Konferansı’nın etkisi büyüktür. Bu dönemle birlikte, ilk çevreci hareketler ülkede kendisini göstermeye başlar.

Türkiye’de ilk çevreci hareketler, yerel çevresel sorunların yerel halk tarafından protesto edilmesi ile kendisini gösterir. Çevre ile ilgili ilk protesto, 1975 yılında, Artvin Murgul’daki Etibank Bakır İşletmelerinin tarım alanları ve bitki örtüsüne zarar vermesi üzerine gerçekleştirilmiştir (Duru, 1995, 53). Ardından 1977 yılında Ankara Elmadağ’daki barut ve çimento fabrikalarının tarımsal üretime zarar vermesi, 1977-1979 yılları arasında, Akkuyu’daki nükleer santralin yapımı nedenleriyle protestolar yapılmıştır (Öztürk, 2017, 448).

Çevre ile ilgili ilk hareketlerin yerel düzeyde olması, sorunun geniş toplumsal perspektifte yankı bulmadığının bir göstergesidir. Çevresel düzeydeki toplumsal hareketler, sorun yaşayan bölgedeki halkın direnişinden ibaret kalmıştır.

Protestolarla kendisini gösteren yerel bazdaki aktivizmin yanı sıra, 1970’li yıllarda, çevre meseleleri siyasi yapının bir parçası olarak da varlık göstermiştir. İlk olarak 1972 yılında başbakanlık bünyesinde Çevre Araştırma Birimi kurulmuştur. Daha sonra devlet organizasyonuna bağlı olarak, müsteşarlık ve genel müdürlük düzeyinde çevre sorunlarına eğilinmiş, 1983 yılında da Çevre Bakanlığı kurulmuştur (Öztürk, 2017, 447). Bu girişimler devlet düzeyinde gerçekleştirilmiştir. Aktivist hareketlerin siyasallaşmasında ise, Yeşil Parti’nin kurulması önemli bir yer tutar.

Türkiye’de Yeşiller Partisi’nin kurulması düşüncesi, 1980’li yılların başından itibaren var olsa da ilk örgütlenme girişimleri 1988 yılında olmuş, 6 Haziran 1988’de Yeşiller Partisi kurulmuştur. Parti tüzüğünde, partinin kurulma gerekçesi ile ilgili olarak, 1950’li yıllardan bu yana çevreyi ve ekolojiyi bozan sorunların çözümü için yalnızca gönüllü kuruluşların çabalarının yetersizliğinden söz edilmiş, hızlı nüfus artışı, kırsal alanlardan göç, spekülâtif konut üretimi, yık-yap, yap-sat, pazarlamacılığı ile sağlıksız, plansız, programsız, alt yapıdan yoksun bir kentleşme problemlerine karşı durmak için Yeşiller Partisi’nin kurulduğu ifade edilmiştir. Yeşiller Partisi, Almanya’daki Yeşil Parti’den de söz ederek, bu partinin parlamentoda giderek artan biçimde temsil edildiğini ve 3. Parti konuma yükseldiğini de tüzüğünde belirterek, Fransa’da ve Batı dünyasının birçok yerinde yeşil düşüncenin tutarlı bir hal aldığını aktarmıştır. Tüzükte Türkiye’de yeşil düşüncenin yanlış anlaşıldığına da değinilmiştir: Sağ partiler Marksizmin yeni bir manevrası; sosyalistler, sosyal demokratlar, Marksistler burjuvanın bir uzantısı olarak yeşil düşüncüyü tanımlamaktadır. Ancak Yeşiller partisi kendisini Türkiye’nin doğal değer varlıklarını, yaşam ortamını, dünyasını hızla tüketmeye yönelik savurganca bir kalkınma zihniyetine karşı koruma sorumluluğu olan bir oluşum olarak ifade etmiştir (Yeşiller Partisi Program ve Tüzüğü, 1989).

Yeşiller partisi Türkiye’deki siyasal parti mantığının dışında, muhalefeti temsilen kurulmuştur ve bir baskı mekanizması işlevi görmektedir (Duru, 1995, 82). Yeşiller partisi, çevresel mücadelenin aktivist bir çerçevede örgütlenmesinde önemlidir; ancak partinin inişli çıkışlı bir siyasi ömrü olmuştur. 1994 yılında kapatılan parti, 2008’de yeniden kurulmuş, daha sonra yeniden kapanmıştır. 2012’de ise, Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi siyasi hayatta kendisini göstermiştir.

Siyasi bir parti olarak örgütlenmenin dışında, Türkiye’de çevre hareketlerinin gelişiminde 1990’lı yıllar önemli olduğu belirtilebilir. Hareketlerin kurumsallaşma sürecine girdiği bu dönemde birçok çevre derneği ve vakfı kurulmuş, çevreciliğe yeni perspektifler kazandırılmıştır. Bu süreç ile birlikte, dernek ve vakıfların siyasal ve ekonomik programlarını netleştirmesi, ideolojik konumlarını belirgin hale getirmesi de mümkün olmuş, çalışma alanları daha spesifik bir biçimde yoğunlaşmıştır. Böylece kimi çevre kuruluşları yalnızca çevre konusunda yasal mevzuat geliştirmeye odaklanırken, kimisi yalnızca erozyonla mücadeleye ağırlık vermiştir (Öztürk, 2017, 452).

Bu gelişmelerle birlikte, çevre meselelerine karşı mücadeleye ilişkin Türkiye’de toplumsal bazda çok büyük bir gelişme yaşandığı da söylenemez. Bunda, toplumun ekonomik sorunları daha fazla ön planda tutması, siyasal kültürün toplumsal hareketlerin gelişmesine elverişli olmaması sebep gösterilebilir (Öz, 1989).

3. Siyasallaşan Çevre Hareketleri, Alternatif Medya ve Yeşil Gazete

Toplumsal hareketler, demokratik toplumlarda geçerli sistemin işleyişi ve bu işleyişin sonuçları ile ilgili sıkıntıların giderilmesi için, ortaya çıkan bir tepki mekanizmasıdır. Tepkiler daha çok, küçük ya da büyük çaplı eylemler, protestolar şeklinde kendisini gösterir. Toplumsal hareketin sebebi, yerel, ulusal, uluslararası boyutta grupları ilgilendirebilir. Toplumsal hareketler için önemli olan aynı amaç etrafında bütünleşmiş, birden çok insanın biraradalığıdır. Bu bakımdan gerek toplumsal hareketlerin meydana gelebilmesi, gerekse sonuçlarından ilgili kitlelerin haberdar olabilmesi için bir duyuruma ihtiyaç duyulur. Medya, hareketlerle ilgili bilgilerin ilgililerine, geniş çaplı duyurumu için önemli bir araçtır.

Ancak, doğası gereği sistem karşısında olan toplumsal hareketlerin, ana akım medya tarafından desteklenmesi güçtür. Ana akım medya, siyasi ve ekonomik güç odaklarından beslenir. Bu bakımdan, kendisinden beklendiği biçimde, siyasi ve ekonomik olarak destek gördüğü sistemi kamu adına eleştirmekten, denetlemekten uzaktır. Toplumsal hareketlerin genellikle toplumda dezavantajlı gruplar tarafından gerçekleştirilmesi ve doğasındaki sistem karşıtlığı, ana akım yanında kendi seslerini duyurabilecekleri alternatif mecralara/medyaya ihtiyaç duymalarına neden olmuştur.

Alternatifmedya, ana akım medyaya muhalif bir yapı arz eder. Radikaldır, sistemin getirdiği hiyerarşik yapıdan uzaktır ve kâr amacı gütmaz. Çoğunluğun yanında alternatiflik arz eden bilginin, bakış açısının temsilini bulduğu medyadır.

Erol Mutlu alternatif medyayı, yerleşik, kurumsallaşmış siyaseti açıkça reddeden veya ona meydan okuyan kitle iletişim biçimleri şeklinde tanımlamıştır (Mutlu, 1998, 35). Alternatif medya, ticarileşen ana akım medyada yer almayan içeriklerin sunumunu yapmaktadır ve bu sunum ile birlikte, hedef kitleyle hareket ederek onlara, siyasi, ekonomik, toplumsal bir bilış edindirir.

Toplumsal bir bilinç yönetimi yapması bakımından alternatif medyanın sahip olması gereken bazı vasıflar bulunmaktadır: Alternatif medya, kitlesini toplumsal hayatın farklı ve çoklu gerçekliklerini yansıtabilmek konusunda teşvik etmelidir. Alternatif medya, siyasi bir oluşuma ya da azınlığa ait olmamalıdır. Kurumlar üzeri bir yapıya sahip olmalı, sosyalist bir prensibe sahip olmalıdır (Downing, 1984, 17). Tüm bu vasıflar, alternatif medyanın bağımsızlığını koruyarak denetleme ve eleştirme görevini yerine getirebilmesi için önemlidir.

Alternatif medya, çağdaş bir değişim aracı olan toplumsal hareketlerin potansiyelinin gün yüzüne çıkabilmesi ve demokrasinin kurumsallaşabilmesi için önem taşır. Toplumsal söylem ve eylemleri belirleyen öncü bir örgütlenmenin oluşturulabilmesi için, dönemin iletişim araçlarının, medyanın etkin bir biçimde kullanılabilmesi gerekir. Alternatif medya, gündem belirleyen bir yapıya sahip olmalıdır ve yerellerden başlayarak tüm siyaset alanını etkileyebilecek bir güce dönüşmelidir. Bunun içinde tarihinden bu yana sahip olduğu yaygın marjinalliği bir yana bırakmalı, toplumsal, siyasi, ekonomik alanlarda bir bütün olarak faaliyet gösterebilmelidir (Çoban, s3.amazonaws.com).

Yeni toplumsal hareketler çerçevesinde ele alınan çevre hareketleri de toplumda ses getirebilmek için medyayı kullanmaya gereksinim duyar. Ekonomik kâr dürtüsü, tecimsel politikalar nedeniyle kirlenen çevrenin, tüm canlılar için yaşanabilir kılınabilmesi ve kaynakların gelecek nesiller de düşünülerek kullanılması için gerçekleştirilen çevre hareketlerinin kamuoyundan destek görmesi, siyasi ve endüstriyel boyutta başarı göstermesi, medyadaki duyurumuyla ilgilidir. Diğer toplumsal hareketlerde olduğu gibi tecimsel medyanın, çevre hareketlerine beklenen desteği vermesi zordur. Bu bakımdan çevre hareketlerini gerçekleştiren gruplar, kendi alternatif medyalarını kurarak, yöneterek kamuoyuna ulaşmaya çalışmaktadırlar. Bunun bir örneği, Türkiye’de faaliyet gösteren *Yeşil Gazete*’dir.

Yeşil Gazete, çevre hareketlerinin kamuoyunda bilinirliğini artırmak ve karşı bir iktidar kurarak çevresel düzenlemelerin yapılmasını sağlamak için siyasallaşması sonucu kurulan Yeşil Parti ile işbirliği ile çalışan bir alternatif medyadır. Basılı olmayan, internet üzerinde yayın yapan *Yeşil Gazete*, 2008 yılında kurulmuştur. *Yeşil Gazete* ekibinin en eski üyesi, bir dönem Yeşiller Partisi eş sözcülüğünü ve Yeşiller ve Sol Partisi meclis üyeliği de yapan Ümit Şahin’dir. Slogan olarak gazetede “ekolojik, politik, katılımcı, şenlikli” ifadeleri kullanılmaktadır.

Türkiye Yeşillerinin içerisinde çıkan *Yeşil Gazete*’nin amacı ile ilgili, gazetenin nükleer haberler editörü Pınar Demircanşunları söylemiştir: “*Yeşil Gazete* kolektif karar alma mekanizmalarını ilk günden bugüne kadar koruyan; ekolojik vicdanı, sosyal adaleti, çevre adaletini, doğrudan demokrasiyi, katılımcılığı önceleyen; şiddeti, erkek egemen dili reddeden, doğayı merkeze alan, özgür yaşamı ve çeşitliliği savunan, kendisini yerel ve küresel vicdan ağının bir parçası olarak kabul eden bir yayın çizgisine sahiptir.”¹Demircan, *Yeşil Gazete*’yi bir öğrenen organizasyon şeklinde tanımlamıştır. Çevre ve toplum merkezli tüm haberler kendi konu editörleri tarafından takip edilmektedir. Haber takibi yapan iki çalışan dışında, *Yeşil Gazete*’de gönüllüler, aktivistler tarafından haberler yapılmaktadır. Haberler e-posta ya da editörler üzerinden gazeteye ulaşmaktadır. Haber editörleri sıcak haber takibi yapabildiği gibi, uluslararası haber linkleri de takip edilmektedir. Yayın politikasına

¹*Yeşil Gazete*, nükleer haberler editörü Pınar Demircan ile e-posta ile gerçekleştirilen görüşme, 25.01.2019.

uygun olan haberler geliştirilip, uzman görüşü de alınarak takipçilere ulaştırılmaktadır. *Yeşil Gazete*'de sansür de uygulanmamaktadır; ancak yayın politikasına aykırı haber yapmamak bir etik kural sayılmaktadır.²

Demircan, sosyal medyanın *Yeşil Gazete*'nin yayınlanmasında önemli olduğunu belirtmiştir. Gerek haberlere ulaşmakta, gerekse haberlerin yayılmasında, sosyal medyadan faydalanılmaktadır. Ayrıca online haber portallarının sunduğu bir avantaj olan hata varsa düzeltme ya da konuyu güncelleme imkanlarından *Yeşil Gazete* de faydalanmaktadır. Bir alternatif medya olarak kabul ettikleri *Yeşil Gazete* için Demircan, haber değeri olan her konuyu etrafıca verdiklerini açıklamıştır. Özellikle çevre hareketlerine odaklandıklarını da dile getirmiştir. Demircan, *Yeşil Gazete*'nin siyasallaşan çevre hareketlerinin bir aracı olduğunu, çevreyle ilgili bir sorun olduğunda hemen haberleştirdiklerini, kimi zaman İngilizceye çevirip uluslararası ağlar aracılığı ile de paylaşım yaptıklarını ifade etmiş, yerel olduğu kadar küresel vicdan ağının bir parçası olarak dünyadaki yeşillerle de uyum içinde çalıştıklarını belirtmiştir.³

4. Siyasallaşan Çevre Hareketlerinin *Yeşil Gazete* Üzerinden İncelenmesi

4.1. Yöntem

Siyasal çevre hareketleri ve alternatif medya ilişkisini *Yeşil Gazete* üzerinden değerlendiren bu çalışmada, yeni toplumsal hareketler perspektifinde çevre hareketleri, bu hareketlerin siyasallaşması ve siyasallaşan çevre hareketlerinin alternatif medya ile olan bağı literatür taranarak incelenmiştir. Bu çalışma, örnekleme yapılarak gerçekleştirilen bir betimsel araştırmadır. Bu çerçevede, Türkiye'de siyasallaşan çevre hareketleri ve alternatif medya ilişkisini örneklemek adına belirlenen *Yeşil Gazete* ile ilgili ise, *Yeşil Gazete* nükleer haberler editörü Pınar Demircan ile gerçekleştirilen yapılandırılmış görüşmeden elde edilen verilerle, "Siyasallaşan Çevre Hareketleri, Alternatif Medya ve *Yeşil Gazete*" başlığı altındabilgilendirme yapılmıştır.

Çevresel sorunlar, çevre hareketlerinin ana sebebidir. Çevresel sorunları haberleştirmek de çevresel hareketlerin gayelerinden biridir. Çalışmanın bu kısmında, *Yeşil Gazete*'de yer alan çevre haberleri ve çevre haberleri içerisinde siyasallaşan çevre hareketlerinin yeri istatistiki olarak ortaya konmaya çalışılacaktır. Bu nedenle de içerik çözümlemesi yapılacaktır. Gazetenin bir aylık periyotta, Ocak 2019'da, yaptığı haberler değerlendirmeye tabi tutularak, aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. *Yeşil Gazete*'de hangi konular üzerine haber yapılmaktadır? Çevre haberlerinin diğer konular arasındaki yeri nedir?
2. *Yeşil Gazete*'de yer alan çevre haberlerinde görsel argüman kullanılmış mıdır?
3. *Yeşil Gazete*'de çevre haberlerini kim yapmıştır? Çevre haberleri konusunda doğrudan halkın sesi olunabilmiş midir?
4. *Yeşil Gazete*'de çevre haberlerine ilişkin yorum yapılmış mıdır?
5. *Yeşil Gazete*'de çevre haberlerinde en çok hangi konuya odaklanılmıştır? Siyasallaşan çevre hareketlerinin bu haberler içerisindeki yeri nedir?
6. Çevre sorunlarına/hareketlerine ilişkin *Yeşil Gazete*'de yer alan haberleri, ana akım medya da vermiş midir?

Yukarıdaki araştırma soruları ile gazetede yer alan çevre haberleri çerçevesinde *Yeşil Gazete*'nin alternatif medya olarak kabul edilebilirliği ve siyasallaşan çevre hareketlerine katkısı sorgulanacaktır. Gerek çevre haberlerinin gazetede diğer haberler arasındaki biçimsel yeri, gerek haber içerikleri ve bu içeriklerin siyasi bir bağının olup olmadığının tespiti, gerekse aynı haberlerin

² Adı geçen görüşme (agg).

³agg

ana akım medyada bulunup bulunmadığı tahlil edilerek, *Yeşil Gazete*'nin toplumsal duyarlılık oluşturmadaki yeri ortaya konmaya çalışılacaktır.

4.2. Bulgular

Yapılan incelemede, *Yeşil Gazete*'de haber yapılan alanların; Türkiye ve dünyada siyaset, ekonomi, emek, toplum, kadın, LGBTİ, sivil toplum, yaşam, spor ve Yeşillerden başlıkları altında sınıflandırıldığı görülmüştür.

Gazetenin internet sitesinde ekoloji; haber, yorum, kültür-sanat, hafta sonu, kitap, news sekmelerinin yanında ayrıca bir sekme olarak konulmuştur. Ekoloji sekmesi tıklandığında; doğa, iklim değişikliği, enerji, tarım-gıda, doğa mücadelesi, ekolojik yaşam, hayvan hakları, ulaşım başlıkları bulunmaktadır. Ayrıca haber sekmesinde yer alan sivil toplum ve Yeşillerden başlıkları da siyasallaşan çevre hareketleri bağlamında değerlidir. Bu bakımdan gazetede, çevre konusuna yayın politikası da gereği daha fazla eğilindiği söylenebilir. Haberler 2019 yılı Ocak ayında, istatistiki olarak incelendiğinde ise aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Tablo 1: *Yeşil Gazete*'de Yayınlanan Çevre Haberleri-Diğer Haberlerin Karşılaştırmasını Gösterir Tablo

Konular ⁴									
Siyaset	Ekonomi	Emek	Toplum	Kadın	LGBTİ	Yaşam	Sivil Toplum	Spor	Ekoloji
14 (% 16,4)	1 (% 1)	2 (% 2,3)	2 (% 2,3)	6 (% 7)	7 (% 8,2)	-	1 (% 1)	-	52 (% 61)

Yeşil Gazete'de yayınlanan haberlerin konu bakımından dağılımı incelendiğinde, en çok ekoloji konusunda haber yapıldığı görülmüştür. Ocak 2019'da yayınlanan 85 haberin 52'si ekolojiye ayrılmıştır. Bu sayı, toplam haberin yüzde 61'ine tekabül etmektedir. Ekoloji dışında gazetede, yüzde 16,4 oranında, dünyanın çeşitli ülkelerinden ve Türkiye'den siyasî haber bulunmaktadır. Siyasî haberleri; LGBTİ, kadın, toplum ve emek, ekonomi ve sivil toplum konularındaki haberler takip etmektedir.

1988 yılında kurulan Yeşiller Partisi'nin tüzüğü incelendiğinde, parti programına dahil edilen başlıkların demokrasi; ekolojik sistem, doğa, kültürel değerler; barışçılık, insan hak ve özgürlükleri; kentleşme; sanayileşme; eğitim ve gençlik; sosyal işler; kadın ve sorunları; çalışma barışı; sağlık; yerel yönetim; ekonomi; iletişim; ulaşım; sanat ve sanatçı olduğu görülmektedir (Yeşiller Partisi Program ve Tüzüğü, 1989). 2012 yılında kurulan Yeşiller ve Sol Partisi'nin tüzüğü incelendiğinde ise, partinin niteliği ve işleyişi ilkelerini düzenleyen 4. Maddenin (a) bendinde, "Partimiz çoğulcudur ve çeşitliliği zenginlik sayar. Farklı görüşlerin ve geleneklerin katkıda bulunduğu partimiz, yeşil hareketin, özgürlükçü solun, emek hareketinin, inançları, etnik kimlikleri ve kültürleri nedeniyle baskı ve ayrımcılığa uğrayanların, kadın özgürleşme hareketinin ve feminizmin, LGBTİ hareketinin, insan hakları, düşünce özgürlüğü ve barış savunucularının, gençlik hareketlerinin, çocuk hakları hareketlerinin, engelli hakları hareketinin, nükleer karşıtı hareketin ve hayvan hakları savunucularının mücadelelerine sahip çıkar ve sürdürür." ifadeleri yer almaktadır (Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi

⁴Gazetenin sitesinde yer alan haber sekmesi altında bulunan sivil toplum konulu haberler; emek, ekonomi, toplum, kadın, ekolojivs.den hangisinin konusuna giriyorsa o başlık altında değerlendirilmiştir. Haber sekmesinde yer alan "Yeşillerden" konulu haberler ise; yeşil hareket çerçevesinde ele alınabilecek haberleri içerdiğinden ekoloji başlığı altında değerlendirilmiştir.

Tüzüğü, 2012). Bu bakımdan, *Yeşil Gazete*'de yer alan haber konularının parti tüzüğüne uygun olduğu ifade edilmelidir.

Bununla beraber, *Yeşil Gazete*'nin iktidarda olmayan kurulu başka partiler de olmasına rağmen, yalnızca Türkiye'nin iki partisi CHP ve HDP ile ilgili haber yapması dikkate değerdir. *Yeşil Gazete*'nin alternatif bir medya olarak iktidarda olmayan partilere ilişkin haber yapması kaçınılmazdır. Ancak, gazetenin bu iki partiye ilişkin verdiği haberlerin belediye başkan adaylıklarına ilişkin olması ilgi çekicidir. Alternatif medya, bağımsız olmanın yanında demokratik ve merkezileşmiş bir doğaya sahiptir. Gazetede yer alan belediye seçimlerine ilişkin haberler, bu partilerin hak odaklı çalışmalarını konu edinmemektedir. Bu haberler, yerel siyasi iktidara talip olmuş özel ve tüzel kişiliklerin haberleridir. Bu durum, gazetenin hak ve mücadele odaklı olması gereken alternatifliğinin karşısındadır.

Gazetede yer alan ekoloji konulu haberlerin tamamı görsel malzeme ile de desteklenmiştir. Haberlerde işlenen temalara uygun olarak fotoğraf, illüstrasyon kullanılmıştır. Görsel malzemelerle haberin anlaşılabilirliği artırılmış ve çevre kirliliğinin boyutları gözler önüne serilerek, haberlerin, takipçileri üzerindeki etkisi daha üst seviyelere çıkarılmak istenmiştir. Özellikle yerel çevre sorunlarına ilişkin insanların mücadelelerini, hayvan haklarını zedeleyen koşulları, doğanın tahribatını gösteren fotoğraflar dikkat çekmektedir.

Tablo 2: Siyasallaşan Çevre Hareketlerinin *Yeşil Gazete*'de Yayınlanan Diğer Çevre Haberleri İle Karşılaştırmasını Gösterir Tablo

Çevresel Haberleri/Siyasallaşan Çevre Hareketleri (SÇH)							
SÇH-Doğa Mücadelesi ⁵	İklim Değişikliği	Enerji	Tarım-Gıda	Ekolojik Yaşam	Hayvan Hakları	Ulaşım	Doğa
20 (% 37)	5 (% 9,2)	8 (% 14,8)	2 (% 3,7)	6 (% 11)	10 (% 18,5)	3 (% 5,5)	-

İncelemede, dünyada ve Türkiye'de Yeşiller Partisi ekseninde, Ocak 2019'da bir haber yapılmadığı tespit edilmiştir. Yeşillere ilişkin gazete arşivinde 11 Ocak 2010 tarihinden itibaren 319 haber yer almıştır. 2019 yılında Yeşiller hareketine ilişkin hiç haber yer almazken, gazetede bu konuda yapılan en son haberin tarihi, 11 Ağustos 2018'dir. Bu haber, Türkiye Yeşillerinin gerçekleştirdiği "Yeşil Kamp" konusudur. Bunun dışında, çeşitli sivil toplum kuruluşları önderliğinde ya da yalnızca toplum tabanlı doğa mücadeleleri ile ilgili Ocak 2019'da 20 adet haber yapılmıştır. Bu haberler, enerji ve termik santral kurulumuna, tabiata zarar veren maden çıkarımına, doğal alanları bozan ulaşım hattı projelerine karşı gösterilen tepkiler, Sungurlu Baraj mücadelesi, yenilenebilir enerji kaynakları için destek, çevre kirliliği sebebiyle yaşanan toplu hayvan ölümleri, İzmir'deki ham petrol sızıntısı ile ilgili yaşanan çevresel problemler hakkındadır. Bu haberler, çevre haberlerinin tamamının yüzde 37'sini teşkil etmektedir. Siyasallaşan çevre hareketlerini yüzde 18'lik oranla hayvan hakları haberleri ve yüzde 14'lük oranla enerji kaynaklı haberler takip etmektedir.

⁵ Siyasallaşan çevre hareketleri ve çeşitli sivil toplum kuruluşları önderliğinde gerçekleşen doğa mücadeleleri birlikte ele alınmıştır.

Tablo 3: Yeşil Gazete’de Yayınlanan Çevre Haberlerinin Kim Tarafından Yapıldığını Gösterir Tablo

Haberin Yapıcısı/ Haberin Konusu	Haber Merkezi	Editör	Konuk Yazar
SÇH-Doğa Mücadelesi	12 (%60)	8 (%40)	-
İklim Değişikliği	2 (%40)	3 (%60)	-
Enerji	8 (%100)	-	-
Tarım-Gıda	2 (%100)	-	-
Ekolojik Yaşam	5 (%83)	1 (%17)	-
Hayvan Hakları	7 (%70)	1 (%10)	2 (%20)
Ulaşım	3 (%100)	-	-
Doğa	-	-	-
Köşe Yazıları	-	2(%50)	2(%50)
Toplam	39 (%67)	15(%26)	4(%7)

Gazete yer alan haberlerin yüzde 67’sini haber merkezi, yüzde 26’sını editörler, yüzde 7’sini konuk yazarlar hazırlamıştır. Gazete çalışanlarının yalnızca 2’sinin ücretli çalışan, diğerlerinin ise gönüllü olması, haber merkezi tarafından dahi yapılsa haberlerin toplum tabanlı yapılmasını desteklemektedir. Alternatif medyanın temel göstergelerinden biri, kâr amacı gütmemesi, çalışanlarının gönüllülerden oluşması ve kolektif bir karar alma mekanizmasının bulunmasıdır. Bu bakımdan gerek Pınar Demircan ile yapılan görüşmelerden organizasyon yapısına ilişkin elde edilen bilgiler, gerekse yukarıdaki tablo, *Yeşil Gazete*’nin bu özellikleri itibari ile alternatif bir medya kabul edilebileceğini ortaya koymaktadır.

Çevre haberleri farklı konular çerçevesinde değerlendirildiğinde, enerji, tarım-gıda, ulaşım konulu haberlerin tamamının haber merkezi tarafından yapıldığı görülmüştür. Editörler tarafından oranca en çok iklim değişikliği konusunda haber yapılmıştır. Konuk yazarların haber yazdığı tek çevresel konu, hayvan haklarıdır.

Gazetede köşe yazısı da yazılmıştır. Bu yazıların yüzde 50’si editörler, yüzde 50’si konuk yazarlar tarafından hazırlanmıştır. Konuk yazarların yazdığı köşe yazılardan biri, sanayi devrimi ile birlikte gezegenin sınırlarının zorlanması ve plastik kullanımının artması ile yaşanan zorlu süreç, diğeri insanla hayvanın tarihsel ilişkisi üzerine kuruludur. Diğer iki köşe yazısı ise, nükleer enerji kullanımı ve Sinop Nükleer Santral Projesi ile ilgilidir.

Tablo 4: Çevre Sorunlarına İlişkin Haberlerin Yayınlanmasında Yeşil Gazete-Ana Akım Medya Karşılaştırmasını Gösterir Tablo

Çevre Haberleri – Yeşil Gazete/Ana Akım Medya				
Yeşil Gazete	Hürriyet	Sabah	Cumhuriyet	Toplam
52 (%34)	16(%10,7)	26(%17,4)	55 (%36,9)	149 (%100)

Yeşil Gazete kendisini alternatif bir gazete olarak tanımlamaktadır. Gazetede yer alan haberler çevresel problemlere ve bu problemlere karşı gerçekleştirilen mücadeleye ilişkindir. Alternatif medyaya ihtiyaç ana akım medyada görülemeyen ya da görmezden gelinen, kamusal önemi olan

olayların haber yapılması için duyulur. Bu bakımdan siyasallaşan çevre hareketlerine ve çevresel problemlere ilişkin yapılan bu incelemeye, ana akım medyanın çevre problemlerine karşı duyarlılığını yansıtan bir karşılaştırma da eklenmiştir.

Ocak 2019'da *Hürriyet*, *Sabah* ve *Cumhuriyet* gazetelerinde yer alan çevresel haberler üzerine yapılan incelemede, *Hürriyet* gazetesinde 16, *Sabah* gazetesinde 26, *Cumhuriyet* gazetesinde 55 haber olduğu görülmüştür. *Hürriyet* gazetesinde yer alan haberlerin yüzde 43'ü hayvan haklarına ilişkindir. Gazetede hayvan hakları dışında, poşet kullanımındaki azalma, hava ve diğer çevresel kirliliklerle ilgili haberler yapılmıştır. *Hürriyet* gazetesinde Atatürk Orman Çiftliği davası, Bolu'da ağaç kesimi yapılarak inşa edilen bungalovlara ilişkin dava gibi hak arama mücadelelerine ilişkin haberlerin yanında, Elazığ'da yapılacak Millet bahçesi, kendi çabaları ile ağaçlandırma yapan Orman dedeler gibi çevreye duyarlı halkı mutlu edecek haberlere de yer verilmiştir. *Sabah* gazetesinde ise, yayınlanan haberler siyasi iktidarın çevre politikalarını destekleyen yanını ortaya koymaktadır. Plastik yerine bez torba kullanımını artırmayı hedefleyen, Afad yardımı ile gerçekleştirilen çevre temizliğini, Külliye tarafından uygulanan sıfır atık projesini, tarımsal alandaki iyileştirme projelerini (Kenevir üretimi, Ziraat'ten çiftçiye destek), hayvan haklarına duyarlı vatandaşların hayvan sevgisini gösteren, gemi geri dönüşüm endüstrisi uygulamalarını, Edirne'de kurulan ekotim uygulamalarını anlatan haberler *Sabah* gazetesinde yer alan haberlerin konusunu oluşturmaktadır.

Cumhuriyet Gazetesi'nde yer alan haberler ise, *Hürriyet* ve *Sabah* gazetelerinde yer alan haberlerden daha farklı bir içeriğe sahiptir. *Cumhuriyet* gazetesinde yer alan çevre haberleri ile siyasi iktidar eleştirilmiştir. Tarımsal arazilerin korunması, ekolojik erozyon, çeşitli il ve ilçelerde yaşanan çevre kirliliği (Karabük'te atık maddeler, Ataköy marinasında deniz kirliliği, Duraklar Köyü organize sanayi atıkları, İznik Gölü kirliliği, TEMA tarafından desteklenen HES projesi gibi, ÇEKÜL kampanyaları gibi.), Van Gölü Kıyısına yasa delinerek yapılan cumhurbaşkanlığı sarayı (!), doğa mücadelesi kapsamında değerlendirilecek çevre hareketleri (Loç Vadisi ile ilgili hareketler), plastik poşet yasası, eleştiri altındaki konular arasındadır. Ayrıca gazetede uluslararası çapta değerlendirilebilecek Kuzey Ormanları Savunması ve küresel ısınma, İsviçre'de gerçekleştirilen iklim değişikliği mücadelesi, Sera gazı salınımı nedeniyle yaşanan problemler de çevre haberlerinin konusu olmuştur. *Cumhuriyet* gazetesi Ocak 2019'da alternatif kimliği ile çevre haberleri yapan *Yeşil Gazete*'de yer alan haberlerden daha çok çevre haberi yapmıştır. Bununla beraber yaklaşan yerel seçimler dolayısıyla özellikle CHP'nin başkan adaylarının çevresel projelerinin anlatıldığı ve CHP'ye ait belediyelerin yeşil kuşak çalışmalarına da yer verilmiştir.

Sonuç

Yeni toplumsal hareketler çerçevesinde değerlendirilen çevre hareketleri, kentleşme ve endüstrileşme sonucu çevresel değerlerin korunmasının zorlaşması dolayısıyla önemli hale gelmiştir. Hareketlerin modernleşme ile yaşanan bilimsel gelişmelere ve sanayileşme sonucu her geçen gün artan çevre kirliliğine koşut bir biçimde kendisini gösterdiği açıktır. Ancak, çevre hareketlerinin toplumsal açıdan bir akımın parçası olarak değerlendirildiği dönem, 1968 dönemidir. Bu dönemle birlikte aktivizm canlanırken, çevre de ön plana çıkan temalar arasında kendisine bir yer edinir. Hatta 1970'li yılların başından itibaren partiler bazında bir örgütlenme de kendisini gösterir. İngiltere çevreci hareketlerinin partiler düzeyinde örgütlenmesinde öncüdür.

İngiltere'nin ardından Batılı ülkelerde, siyasi bir parti olarak çevreci hareketlerin görünürlük kazanması, 1980'li yıllarda olur. Türkiye de bu dönemde aynı akıma kapılır. İlk çevreci hareketlerin, yerel çevresel sorunların halk tarafından protesto edilmesi ile başladığı Türkiye'de, 1988 yılında Yeşiller Partisi kurulur. 1950'li yıllardan sonra Türkiye'de yaşanan çevresel sorunların çözümü için, gönüllü kuruluşların çabasının yetmemesini, kurulmasına gerekçe gösteren parti, muhalif bir tutum sergilemiştir. Ancak pek de başarılı olamamış, inişli çıkışlı bir seyir izlemiştir.

Çevreci hareketlerin başarısındaki seyri, siyasi parti olarak örgütlenmesi etkilemiştir. Hareketlerin başarısını etkileyen diğer bir etmen ise, kamuoyu oluşturabilmek adına, medyada bu hareketlerin ne kadar ve nasıl temsil edildiğidir. Toplumsal hareketler doğası gereği sistem karşısında olduğu için ana akım medya tarafından desteklenmesi güçtür. Buna sebep, gerek kamusal gerekse tecimsel yayıncılık yapan medya gruplarının siyasi ve ekonomik olarak iktidara bağımlı olmasıdır. Bu nedenle toplumsal hareketler için ana akım medyanın dışında alternatif medyaya ihtiyaç duyulur. Alternatif medya, ana akım medyanın karşısındadır, radikaldır, hiyerarşik bir yapı arz etmez, kâr amacı gütmaz. Bu özellikleri ile de toplumsal hareketler için önemli bir bilgilendirme/duyurum aracıdır.

Yeşil Gazete, Türkiye’de, ulusal ve uluslararası düzeyde çevreci hareketlere ilişkin haberlerin yayımlandığı bir mecradır. Yalnızca çevreci hareketleri değil; Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi’nin tüzüğü ile paralel biçimde sosyal adalet; şiddet ve erkek egemen dilin reddi; engelli, gençlik ve çocuk hakları, hayvan hakları konularını da sütunlarına taşımaktadır. Ancak doğayı merkez alan konulara daha fazla yer ayırmaktadır. Bu çalışmada bir alternatif medya örneği olarak *Yeşil Gazete*’nin çevre hareketlerini ve bu hareketlere konu olan çevresel sorunları ne kadar ele aldığı üzerinde durulmuştur. Ayrıca *Yeşil Gazete* Nükleer Haberler Editörü Pınar Demircan ile yapılandırılmış bir görüşme yapılarak *Yeşil Gazete*’nin organizasyonuna ve gazetede yer alan haber içeriklerine ilişkin bilgi alınmıştır. Böylece *Yeşil Gazete*’nin alternatif medyanın bir temsili olarak gösterilip gösterilemeyeceği sorgulanmıştır.

Pınar Demircan ile yapılan görüşmede, *Yeşil Gazete*’nin organizasyon yapısına ilişkin, kolektif karar alma mekanizmasını ilk kurulduğu günden beri koruyan, öğrenen bir organizasyon tanımlamasını yapmıştır. Gazetede haberlerin konu editörleri tarafından takip edildiği, haber takibi yapan iki kişi dışında da tamamıyla gönüllülerden oluşan bir çalışma ağı bulunduğunu açıklamıştır. Sansür uygulamasına gazetelerinde yer verilmediğini ifade eden Demircan, yayın politikalarına aykırı yapmamayı bir etik kural saydıklarını dile getirmiştir. Gazetenin yayın politikası ise, ekolojik vicdanı, sosyal adaleti, çevre adaletini, doğrudan demokrasiyi, katılımcılığı önelemek; şiddeti, erkek egemen dili reddetmek, doğayı merkeze almak, özgür yaşamı ve çeşitliliği savunmak, kendisini yerel ve küresel vicdan ağının bir parçası olarak kabul etmek üzerine kuruludur. Demircan *Yeşil Gazete*’yi bir alternatif medya olarak kabul ettiklerini belirtmiştir. Haber değeri olan her konuyu etraflıca araştırdıktan sonra yayınladıklarını, özellikle de çevre hareketlerine odaklandıklarını dile getirmiştir.

Bu çalışmada yapılandırılmış görüşme kapsamında Nükleer Haberler Editörü Pınar Demircan’ın açıklamaları, kendi gazetelerini tanımlamaları bakımından önem taşımaktadır. Demircan’ın ifade ettiği haliyle *Yeşil Gazete*’nin organizasyon yapısı ve yayın politikası alternatif medya olarak kabul edilebilirliğini gözler önüne sermektedir. Bununla birlikte çalışmada, *Yeşil Gazete*’de yayınlanan haberler üzerinde gerçekleştirilen içerik çözümlemesi de, gazetenin alternatif bir medya olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine ilişkin bilgi vermek bakımından değerlidir.

Ocak 2019’da gazetede yayınlanan haberler üzerine gerçekleştirilen içerik çözümlemesinde, görsel argüman kullanımı, haberleri kimin yaptığı, çevre haberlerine ilişkin yorumlamalar, gazetede en çok hangi üzerine eğildiği, siyasallaşan çevre hareketlerinin haberler arasındaki yeri, *Yeşil Gazete*’de yayınlanan haberler ve ana akım medyada yayınlanan haberler arasındaki ilişki değerlendirilmiştir.

Yapılan incelemede, gazetede yer alan haberlerin yüzde 61’inin ekoloji konulu olduğu görülmüştür. Bunun dışında yüzde 14 oranında siyasi haberlere yer verilmiştir. Siyasî haberleri; LGBTI, kadın, toplum ve emek, ekonomi ve sivil toplum konularındaki haberler takip etmektedir. Bu konu akışı, Yeşiller Partisi tüzüğünde yer alan parti programı ile uyumludur.

Çalışmadan elde edilen diğer bir sonuç, *Yeşil Gazete*’de yer alan ekoloji konulu haberlerin tamamında görsel argüman kullanılmasıdır. Görsel argümanlar sayesinde haberin anlaşılabilirliğinin yanı sıra, gazetenin kitlesi üzerindeki etkiyi de artıracakı düşünülmektedir.

Bu çalışmada siyasallaşan çevre hareketlerinin *Yeşil Gazete*'de ne kadar temsil edildiği de belirlenmiştir. Gazetede Ocak 2019'da siyasallaşan çevre hareketlerine ilişkin Dünyada ve Türkiye'de Yeşiller Partisi'ni ve faaliyetlerini konu alan haber bulunmamaktadır. Yeşillere ilişkin 11 Ocak 2010 tarihinden itibaren yapılan toplam haber sayısı ise, 319'dur. En son haber, 11 Ağustos 2018 tarihli. Gazetede doğa mücadelesi başlığı altında verilen haber oranı ise, yüzde 37'dir. Bu haberlerde, enerji ve termik santral kurulumu, tabiata zarar veren maden çıkarımı, doğal alanları bozan ulaşım hattı projelerine, hayvan ölümlerine, daha spesifik olarak Sungurlu Barajı projesine, İzmir'deki ham petrol sızıntısına dair yürütülen toplumsal mücadeleler konu edilmiştir. Doğa mücadelesine ilişkin haberlerin oranı, gazetede diğer haberlerin oranları arasında en yüksek olanıdır.

Yeşil Gazete'de çevre konulu haberlerin yüzde 67'si haber merkezi, yüzde 26'si editörler, yüzde 7'si konuk yazarlar tarafından hazırlanmıştır. Pınar Demircan ile yapılan görüşmede, gazetede çalışanların yalnızca ikisinin ücretli, diğerlerinin gönüllü olması, kararların kolektif alınması dolayısıyla ve gazetenin ekonomik kâr gütmemesi sebebiyle yapılan haberlerin toplum ve çevre merkezli olduğu ifade edilebilir. Ayrıca gazete köşe yazıları da yayınlanmıştır. Köşe yazılarının yüzde 50'si konuk yazarlara aittir.

Çalışmada, *Yeşil Gazete* ile ana akım medya karşılaştırması da yapılmıştır. Ana akım medyadan sahiplik yapıları göz önünde bulundurularak *Hürriyet*, *Sabah*, *Cumhuriyet* gazeteleri seçilmiştir. Ocak 2019'da bu dört gazeteden oranca en çok, *Cumhuriyet* gazetesi çevre konulu haber yapmıştır. Yapılan çevre haberleri de *Yeşil Gazete* ile paralel seyretmektedir. Tarımsal arazilerin korunması, ekolojik erozyon, çevre kirliliği, plastik poşet yasası, siyasi iktidarı yeren, yasal mevzuatın delindiği ifade edilen uygulamalar; uluslararası boyutta Kuzey Ormanları Savunması, sera gazı salınımı, küresel ısınma haberlerde ele alınan konulardır. Bununla beraber yaklaşan yerel seçimler nedeniyle CHP'nin başkan adaylarının çevresel projelerinin anlatıldığı haberlere de gazetede yer verilmiştir. Haber sayısının *Yeşil Gazete*'ye göre daha fazla olmasında, *Cumhuriyet* gazetesinin profesyonelleşmiş bir kurumsal yapısının bulunmasının etkisi bulunmaktadır. Bu yapı haber akışının hızını, seyrini, sayısını etkilemektedir. *Yeşil Gazete*, yüzde 34 ile *Cumhuriyet*'in ardından ikinci sıradadır.

İncelemede, *Sabah* gazetesinin haber oranının yüzde 17,4 olduğu görülmüştür. *Sabah* gazetesinde yer alan haberler daha çok siyasi iktidarın çevre politikalarını tanıtan ve destekleyen bir boyuttadır. Plastik poşet kullanımının azaltılması, Afad tarafından gerçekleştirilen çevre temizliği, Külliye tarafından uygulanan sıfır atık projesi, Kenevir üretimi ve Ziraat Bankası'nın çiftçiye desteği *Sabah* gazetesinde yer alan haberlerin konularıdır.

Hürriyet ise, yüzde 10,7 ile en az oranda çevre haberi veren gazetedir. Bu gazetede haberlerin yüzde 43'ü hayvan haklarına ayrılmıştır. Bunun dışında poşet kullanımında azalma, hava ve diğer çevresel kirliliklerin anlatıldığı konulara ağırlık verilmiştir.

Yeşil Gazete, çevre hareketlerine duyarlı kitlelere güncel bilgiler sunmaktadır. Bunun yanında, Türkiye'de çevresel sorunlarla ilgilenenlerin sayısı yetersizdir. *Yeşil Gazete*'nin katılımı artırmak, yapılacak çevresel etkinliklerin duyurumunu yapmak, sorunlara daha fazla dikkat çekmek ve kamuoyu oluşturmak adına desteğini sürdürmesi önemlidir.

Çevresel sorunların aktarımı/duyurumunda önemli olması ile beraber son olarak şunu ifade etmek gerekir ki, *Yeşil Gazete*'de yer alan siyasi haberlerde Türkiye'nin iki partisi CHP ve HDP ile ilgili haberler yapması dikkat çekmektedir. Burada dikkat çekici olan, alternatif bir medya olan *Yeşil Gazete*'nin ana akım medyada daha az temsil bulduğu gerekçesi ile bu iki partiye ilişkin haber yapması değil, verilen haberlerin bu partilerin yerel iktidara talip belediye başkan adaylarını anlatmaya dönük olmasıdır. Bu durum, gazetenin hak ve mücadele odaklı olması gereken alternatifliğin karşısında olduğunu göstermektedir. Çünkü alternatif medya, bağımsız olmanın yanında demokratik ve merkezsizleşmiş bir doğaya sahiptir. Bu bakımdan araştırmada varılan bir sonuç da -her ne kadar

çalışma siyasallaşan çevre hareketleri ve alternatif medya üzerine yoğunlaşsa da- gazetenin ana akım medyada değinilmeyen çevresel sorunlara eğilmesi bakımından alternatif kabul edilebilecekken, siyasi bağımsızlığını yitirmesi dolayısı ile alternatif olma niteliğini kaybettiği kanısına varılmasıdır.

KAYNAKÇA

- Castells, M. (2013), *Kimliğin Gücü* (Çev. E. Kılıç), İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Ceritli, İ. (2001), “Çevreci Hareketin Siyasallaşma Süreci”, *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:25. No: 2. 213-226.
- Commoner, B. (1973), *Ecology and Social Action*, School of Forestry and Conservation, University of California.
- Cumhuriyet Gazetesi*, Ocak 2019.
- Çoban, B. (Tarih Yok), “Toplumsal Hareketler ve Radikal Medya”, Erişim: https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/5590239/TOPLUMSAL_HAREKETLER_VE_RADIKAL_MEDYA.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1554285864&Signature=I%2Ftexb77hJ59zLOKSdpPBrJRZRI%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DToplumsal_Hareketler_ve_Radikal_Medya.pdf
- Downing, J. (1984), *Social Movement Theories and Alternative Media: An Evaluation and Critique*, Communication, Culture & Critique.
- Duru, B. (1995), “Çevre Bilincinin Gelişim Sürecinde Türkiye’de Gönüllü Çevre Kuruluşları”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi, Kent ve Çevre Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Erdoğan, İ., Ejder, N. (1997), *Çevre Sorunları Nedenler Çözümler*, Ankara: Doruk Yayınları.
- Hürriyet Gazetesi*, Ocak 2019.
- Johnston, H., Larana, E., Gusfield J.R. (1994), “Identities, Grievances and, New Social Movements”, *New Social Movements*, Philadelphia: Temple University Press, 6-8.
- Keleş, R. (1997), “Çevre ve Siyaset”, *İnsan Çevre Toplum* (Yay. Haz. R. Keleş), Ankara: İmge Kitabevi, 236-287.
- Kılıç, S., Tok, N. (2013), Çevrecilikte Yeni Bir Kimlik: Ekolojizm, *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)*, Cilt: 8, Sayı:2, 223-250.
- Morin, E. (1998), “Edgar Morin ile Söyleşi: Bir Uygarlık Bunalımı”. (Çev. A. Derman), *Cogito*, Sayı: 14, 102-117.
- Mutlu, E. (1998), *İletişim Sözlüğü*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları/ARK.
- Offe, C. (1999), “Yeni Sosyal Hareketler: Kurumsal Politikanın Sınırlarının Zorlanması”, *Yeni Sosyal Hareketler Teorik Açılımlar*, (Haz. K. CAYIR), İstanbul: Kaknus Yayınları, 53-80.
- Öz, E. (1989), “Dünyada ve Türkiye’de Ekoloji Hareketinin Gelişimi: Çevre Koruma Derneklerinden Siyasal Partilere”, *Türkiye Günlüğü Dergisi*, Sayı:3.
- Özer, M. A. (2001). “Yeşil Hareket: Alman Yeşilleri Üzerine Bir Değerlendirme”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 1, 173-198.
- Öztürk, Ö. (2017). “Çevrecilik Söylemleri ve Türkiye’deki Çevre Hareketlerinin Seyri”. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(2), 441-456.

-
- Porritt, J. (1989), *Yeşil Politika*(Çev. A. Türker), İstanbul: Ayrıntı Yayınevi.
- Sabah* Gazetesi, Ocak 2019.
- Simonnet, D. (1990), *Çevrecilik*(Çev. M. S. Şakiroğlu), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yeşil Gazete*, Ocak 2019.
- Yeşiller Partisi Program ve Tüzüğü, 1989.